

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1150/2022
23.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић, Драгане Миросављевић, Зорана Хацића и Весне Субић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Наташа Николић, адвокат из ..., против тужене „Комерцијална банка“ а.д. Београд, чији је пуномоћник Марко Цветковић, адвокат из ..., ради утврђења и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 12240/20 од 22.07.2021. године, у седници одржаној 23.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 12240/20 од 22.07.2021. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 12240/20 од 22.07.2021. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 30175/19 од 09.06.2020. године, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев тужиоца ради утврђења ништавости одредбе члана 6. став 1. уговора о динарском кредиту за рефинансирање од 23.12.2016. године, закљученог између станака, обавезе тужене да тужиоцу исплати износ од 1.400,00 динара са законском затезном каматом и захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 50.800,00 динара.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 30175/19 од 09.06.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и утврђено да је одредба члана 6. став 1. Уговора о динарском кредиту за рефинансирање од 23.12.2016. године, у делу којим се корисник кредита обавезао да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 0,50 % од износа реализованог кредита, ништава. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу исплати износ од 1.400,00 динара са законском затезном каматом од 24.12.2016. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова поступка исплати износ од 17.300,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Виши суд у Београду је пресудом Гж 12240/20 од 22.07.2021. године, одбио жалбу тужене и потврдио првостепену пресуду, а одбијен је и захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају су испуњени услови за одлучивање о ревизији тужене као изузетно дозвољеној због потребе уједначавања судске праксе, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ...18/20).

Из наведеног разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу првом изреке донео на основу одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку, и нашао да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка прописана одредбом члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, између странака је 23.12.2016. године закључен уговор о динарском кредиту за рефинансирање бр. ..., којим је тужена, банка одобрила тужиоцу, као кориснику кредита, кредит у износу од 280.000,00 динара. Одредбом члана 6. став 1. уговора је одређено да се корисник обавезује да по основу обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 0,5% од износа одобреног кредита. На дан закључења наведеног уговора тужилац је исплатио туженој 1.400,00 динара на име накнаде за обраду кредита. Понуда за закључење предметног уговора од 16.12.2016. године садржи обавештење тужиоцу о трошковима обраде кредита навођењем да једнократна накнада за обраду кредита износи 1.400,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиоца усвојили. Према оцени нижестепених судова одредба којом је уговорена наплата фиксне једнократне накнаде за пуштање кредита у коришћење у износу од 0,5 % од износа одобреног кредита, ништава је, јер наведена накнада не садржи спецификацију стварних трошкова, а одређивање накнаде за обраду кредитног захтева у прецентуалном износу од износа одобреног кредита доводи до тога да за истоврсни банкарски производ, односно услугу, корисници плаћају различите износе накнаде, тако да висина накнаде не представља одраз стварних трошкова пружања услуга, што указује да је предметна уговорна одредба противна принудним прописима и добрим обичајима, што је супротно одредбама члана 10, 11. и 12. Закона о облигационим односима. Како је неспорно да је тужилац, на основу ништаве одредбе уговора, исплатио туженој износ од 1.400,00 динара на име накнаде за обраду кредитног захтева, нижестепени судови су тужену обавезали да наведени износ тужиоцу врати са каматом, на основу одредбе члана 103, 210. и 214. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право.

На основу одредбе члана 103. став 1. Закона о облигационим односима, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима ако циљ повређеног добра не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује што друго.

Закон о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, бр. 36/11 ...39/14), у одредби члана 17. став 1. прописује да су банка и давалац лизинга дужни да кориснику пруже информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на уговор о депозиту, кредиту или лизингу, уговор о дозвољеном прекорачењу рачуна, односно уговор о издавању и коришћењу кредитне картице за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуда), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду. Исти Закон, у одредби члана 9. став 3. прописује да општи услови пословања обухватају и акте којима се утврђују накнаде и други трошкови које давалац финансијских услуга наплаћује корисницима, па је тако, у одредби члана 19. став 1. тачка 12. Закон о заштити корисника финансијских услуга, прописано да уговор о кредиту, поред осталих обавезних елемената, садржи врсту и висину свих накнада које падају на терет корисника кредита, уз одређење да ли су фиксне или променљиве, а ако су променљиве – периоде у којима ће их банка мењати, као и врсту и висину других трошкова (порези, накнаде надлежним органима и др.).

Закон о банкама („Службени гласник РС“ број 107/2015 и 14/2015) у одредби члана 43. прописује могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга на основу депозитних и кредитних послова

На основу наведених одредби закона следи да уговарање права на наплату камате, као цене пласирања новчаних средстава банке, не искључује могућност да се уговором о кредиту, као услови за давање кредита, уговоре трошкови и накнаде које је корисник кредита дужан да плати банци. Обавезивање корисника кредита на плаћање трошкова обраде кредитног захтева није противно начелу савесности и поштења прописаном одредбом члана 12. Закона о облигационим односима, под условом да је банка, у предуговорној фази, информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на његов терет, што је овде случај. Понуда коју је тужена поднела тужиоцу, пре закључења уговора, садржи све накнаде које је корисник кредита дужан да плати банци, а како је и одређено чланом 6. став 1. предметног уговора и чланом 3. тачка 5. обавезних елемената уговора. То значи да је тужила у предуговорној фази обавештена о врсти и висини накнаде које падају на њен терет, при чему ниједним прописом није предвиђено да је банка дужна да кориснику кредита предочи структуру или спецификацију трошкова.

На основу изложеног, предметна уговорна одредба није ништава у смислу члана 103. став 1. Закона о облигационим односима, па не постоји обавеза тужене да тужиоцу врати износ који је примио на име извршење обавезе из те уговорне одредбе, на основу члана 104. став 1. истог Закона.

Из изложених разлога Врховни касациони суд је нижестепене пресуде преиначио и одлуку као у ставу другом изреке донео на основу одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Одлуку о трошковима целог поступка, садржану у ставу трећем изреке, Врховни касациони суд је донео на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 163. став 2, 153. став 1. и 154. ЗПП. Туженој су признати трошкови према њеном опредељеном захтеву и то: на име ангажовања пуномоћника који је адвокат, за заступање на рочишту у износу од 7.500,00 динара, за састав жалбе 12.000,00 динара, за састав ревизије 18.000,00 динара, таксе на жалбу и другостепену одлуку у износу од по 1.900,00 динара, таксе за ревизију у износу од 3.800,00 динара и таксе за ревизијску одлуку у износу од 5.700,00 динара, сагласно Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС“, бр. 121/12) и важећој Таксеној тарифи из Закона о судским таксама.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина,с.р**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић